

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
COMITIIS
PROVINCIALIBUS,

VULGO

*S*and = *S*agen,

QUAM

APPROBATIONE FACULTATIS JURIDICAE
SUB MODERAMINE

MAGNIFICI DOMINI RECTORIS

FRIDERICI ULRICI PESTEL,

J. U. D. EJUSDEMQUE PROFESSORIS PRIMARII
MORALIUM VERO ORDINARII,

PRO LICENTIA

SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES ET PRI-
VILEGIA DOCTORALIA OBTINENDI

PUBLICO

EXCELLENTISSIMORUM DN. PROFESSORUM OMNIUM ORDINUM
EXAMINI SUBMITTIT,

DIE XXVII. OCT. M DCC XXXII.

IN AUDITORIO MAJORI,

AUCTOR

PHILIPPUS BECKER, RINTELIO-SCHAUMBURGICUS,

P. T. COMIT. SCHAUMBURG. RECEPTOR.

RINTELII
TYPIS JOHANNIS GODOFREDI ENAX
ACADEMIAE TYPOGR.

DISSERTATIO IN AUCTORITATE JURIDICA
DE
COMITIBUS
PROVINCIALIBUS
VULGO
SAND = SAGNI

APPROBATIONE FACULTATIS LEGICAE
MAGNIFICENTISSIMO
FRIDERICO U. J. PESTEL
J. U. D. FRIDERICUS
MORAVIENSIS

054650

PROVINCIA
SAGNI
VULGO
SAND = SAGNI
FRIDERICUS U. J. PESTEL
J. U. D. FRIDERICUS
MORAVIENSIS
P. T. GOTTFRIDUS
KINDEL
J. U. D. FRIDERICUS
MORAVIENSIS

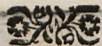
CONSPECTUS.

Prooemium.

- §. 1. *De comitiarum provincialium definitione.*
§. 2. & 3. *De provinciis germanicis earumque distinctis formis ac administrandi modis.*
§. 4. *De comitiarum provincialium differentia ac divisione.*
§. 5. — — — *origine.*
§. 6. — — — *sine atque utilitate.*
§. 7. — — — *causa efficiente s. eo, cui jus comitia indicendi competit.*
§. 8. *De modo ea indicendi.*
§. 9. — — — *loco.*
§. 10. — — — *tempore.*
§. 11. & 12. *De statibus provincialibus in genere.*
§. 13. *De ordine ecclesiastico.*
§. 14. *De Comitum, Baronum atque Nobilium ordine.*
§. 15. *De civitatum ordine.*
§. 16. *De amissione juris status provincialis.*
§. 17. *De mandatario status provincialis.*
§. 18. 19. & 20. *De negotiis in comitiis tractandis.*
§. 21. *De propositione.*
§. 22. & 23. *De consultatione & votorum computatione.*
§. 24. *De effectu & conclusione.*
§. 25. *De sumtibus.*
§. 26. *De remediis s. actionibus ex Rec. Prov. competentibus.*
§. 27. *Conclusio.*

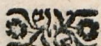
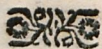
A

Pro-

Proæmium.

Habiturus dissertationem pro obtinenda in hac Alma Ernestina docendi facultate, quam Rex noster Potentissimus mihi & cuique Promoto gratiosissime concessit, dubius hæsi, num præsentem, quam occasione comitorum provincialium a. p. hic celebratorum in propriam tantummodo informationem conscripsi, utilem juris publici materiam de *Comitiis provincialibus* ederem atque publico Eruditorum examini submitterem, cum partim contineat jura Imperantium ac subditorum, quæ alicubi inter arcana status referuntur & doceri prohibentur, partim etiam maxima difficultate laboret & circumspicte tractanda sit, nam inter desiderata merito referatur jus publicum germaniæ particulare & maximam partem ex specialibus Principum cum ordinibus pactis tum expressis, quæ in sanctiori tabulario afferuntur, tum tacitis constat, ut ita facile ullius benefundatis juribus adversum scribi possit; sed mecum reputans, quod tantum absit, ut in germania jus publicum docere nefas habeatur, ut potius LL. Candidatus non tantum jure privato instructus, sed etiam publico, quod ad utilitatem reipublicæ, ad quam potissimum natus est, spectat, addiscendo operam navare debeat, tandem suavis Magnifici Dn. Præsidis (cui studiorum meorum progressus maximam partem me debere, publice profiteor) hoc argumentum
tam

tam Imperanti quam subditis maxime scitu necessarium elaborare amplius cunctari nolui, quod, quantum scio, ab aliis nondum factum est, fretus, si forte humani aliquid contigerit, me veniam facile impetraturum esse, cum generalia tantum fundamenta sine applicatione ad hunc vel illum Statum facta demonstrare animus sit. Hoc itaque studium quale quale nostrum L. B. æqui bonique consule, & quod deest, tua prudentia supplere non negliges, ubi vero erratum, excusa, mone, fave.

Quædam hujus argumenti capita jam pertractarunt n. HERT. in *diss. de Consultat.* D. WILDVOGEL in *dissert. de Statibus provinc.* & STRYK. in *diss. de Stat. prov.* quæ tamen uti non licuit.

§. I.

ox *Comitiorum* derivatur a coëundo vel juxta veteres a comeundo, & significare videtur quemlibet cætum seu conventiculum. Proprie tamen Comitia apud Romanos dicebantur conventus universi populi Romani, cum in campo Martio ad Tiberim cum creandorum Magistratum tum ferendarum legum & exercendi judicii causa coibant. (a) Sic & hodie *stricte & proprie* nomen *comitiorum* sumitur, quando significat universalem Imperatoris ac omnium Ordinum S. R. Imperii conventum.

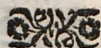
einen allgemeinen Reichs-Tag und Reichs-Versammlung. *Late ac improprie* etiam sumitur, quando conventus particulares comitia vocantur, cujusmodi sunt conventus Deputatorum, Visitatorum, Electorum, Circularum; quo referri quoque possunt *comitia provincialia* die *Land-Tage*, quæ sunt conventus publici Principis & Statuum s. Ordinum provincialium de rebus gravioribus, provinciæ salutem concernentibus, consultantium.

(a) De his peculiari opere erudite egit NIC. GRUCHIUS *Rotomagensis de comitiis Romanorum*. Pro diversitate tamen gentium diversæ etiam comitiorum appellationes occurrunt; hinc Latinis *concilia*, *conventus*, *conciones*, *collegia*, *congregationes*, item *diata* (diata enim Græcis est locus judiciorum in quem conveniunt *δαιτηται* arbitri) Venetis *consilia magna* & Britannis *Parlamenta* appellantur.

(b) in Silesia ejusmodi conventus *Fürsten-Tage* appellantur, weil die fürnehmste Stände daselbst Fürsten seyn, SCHIEFUS. *Chron. Siles. lib. 3, c. 12.*

§. II.

Antequam autem de his aliquid distincte dici potest, prius, quid nomine *provinciarum* germanicarum veniat? explicandum erit. Notum vero est, nostrum Imperium Romano-Germanicum in varias particulas sive minuta corpora, quorum singula suas res atque possessiones, sua jura & quoddam quasi *πολίτευμα* in se complectuntur, segregari, quæ *provincia* (a) appellantur. Illæ itaque sunt cœtus pecu-

peculiares, locis sive territoriis inter se discreti & superioritate territoriali instructi adeoque liberi, nisi quatenus communi Imperii (b) reipublicæ sunt subiecti vid. HERT. *diff. de Spec. Rom. Germ. Imp. rebus-publ.* §. 2. quarum licet sæpe plures in communi Capite seu Imperante coalitæ sint, singulæ tamen omnia cætera separatim finibus, juribus, imperii modo habent, plerumque etiam nominibus distinctæ sunt, nisi una alteri sit incorporata, (c) quæ tamen unio seu incorporatio diversis modis (d) fieri solet, & in dubio sic facta censetur, ut cuique sua jura sint integra & singulæ per se tanquam peculiare terræ considerentur, *idem in d. diff. sect. 2. §. 29. & diff. de mod. constit. civit. sect. I. §. 9.* adeoque separata comitia habeant.

(a) Olim VII. præcipuas germaniæ provincias fuisse probabiliter ostendit B. COCC. *in Prud. jur. publ. c. 2. §. 24.* Cui tamen plurimi contradicunt, vid. D. GOEBEL *diff. de convent. circul. c. 1. §. 8. seq.* An bene vel male, multis exquirere nil interest, cum eas hodie in plures Status divulgatas esse, videmus, *in d. tr. c. 3. sect. 1. §. 12. f. 2. §. 26. f. 3. §. 44. f. 4. §. 62. f. 5. §. 68. f. 6. §. 96. seqq.*

(b) Imperio singuli Status subsunt non solum fidelitatis & feudi, sed & obsequii insuper lege, uti dicitur in §. 14. *art. 4. Pac. Osn.*

(c) Qualis unio ex terris Hasfiacis, excepto Comitatu Schaumburgico, facta est. Hinc Wilhelmus Hassia Landgravius, felicitis recordationis, in causâ Nassovicæ actis articulando fassus, daß das ganze Fürstenthum Hessen von vielen particular Stücken, so wohl allodial als Lehen zusammen gebracht und ein corpus indi-

individuum und Fürstenthum daraus gemacht worden.
Vid. *acta Hess. contra Hess. in deduct. caus. Principi*
p. 131. seq.

(d) Ex qua diversitate pendet resolutio insignium quaestio-
num v. gr. quid de oneribus ante coalitionem con-
tractis statuendum? HERT. *d. diff. de mod. const. civ.*
sect. 1. § 9. an statutum & consuetudo provinciae u-
nius pertineat ad aliam? MEV. *part. 2. dec. 185.* an, si
respubl. individua devolvatur ad dividuam, dividi
possit?

§. III.

Ad formam atque administrationem (a) pro-
vinciarum Germanicarum quod attinet, videmus
eas in tam varias (b) δημοκρατίας, αριστοκρατίας, Prin-
cipatus mixtosque Status divisas, ut difficiles cogni-
tu sint. Utraque vero vel simplex est, ubi summa
potestas & administratio penes eundem (c) existit,
vel mixta, (d) ubi vel plures formæ (e) vel plures
administrationes (f) vel formæ & administratio-
nes miscentur. (g) Unde varia jura oriuntur, va-
riæque in modo administrandi existere solent diffi-
militudines. Sed dum pluribus hoc demonstravit
laud. HERT. *in cit. diff. de spec. Rom. Germ. Imp. rebus-*
publ. sect. 2. acta agere nolo. Illud saltem moneo,
in singulis regionibus quoad jus comitorum maxi-
me spectandum esse, quid legibus pactisque cautum,
vel longa consuetudine introductum sit.

(a) Maxima inter juris publici Scriptores controversia est,
an aliqua inter Imperii alicujus formam & administra-
tionem sit differentia? Negat id LIMN. *in J. P. l. l. c. 10.*

n. 21.

n. 21, seq. sed recte affirmat **BODINUS** l. 2. de republ. c. 2. p. 247. & ex eo **REINKING** lib. 1. cl. 2. c. 2. n. 242. nam forma consistit in regimine; quod jure proprio exercetur, administratio vero alterius nomine fit, proindeque hæc ab invicem distinguuntur ut in jure privato dominium & administratio procuratoria. Quam distinctionem etiam probat **Illustr. Dn. EV. OTTO** Præceptor quondam meus nunquam satis laudandus in *Notit. rerum publ. præcogn.* §. 10.

(b) **SEVERINUS** cap. 6. de Stat. Imp. Germ. l. 2. inquit: omnes Imperii Principatus seculares & ecclesiastici (quorum illi hereditate, hi per electionem conferuntur) nec non Comitatus Monarchiarum instar geruntur; cum hoc tamen discrimine, quod alicubi Principum potestas sit absoluta, alicubi limitata per certa pacta cum Statibus, quos vocant, seu ordinibus provincialibus, eorumque privilegia.

(c) Vel penes unum ut in Monarchia, vel penes corpus pluribus constans, ut in Aristocratia, vel penes totum populum, ut in Democratia. In cassum hic disputant Politici, qualis regiminis forma optima sit, nam probe dicit **THOMAS**. in not. ad **Huber. J. civ. l. 1. §. 7. c. 1. n. 16**, nihil est in hoc orbe ab omni parte beatum, nihil tam malum, quo non possit uti vir sapiens.

(d) Exempla in plurimis Episcopatibus & Abbatibus reperiuntur; rariora vero in Principatibus profanis, & Comitatibus. conf. **CONRING** *hist. rerum publ.*

(e) Mixtionem formarum impugnat **MONZAMBANO** l. 1. c. 6. Sed exempla non tantum reperiuntur in nonnullis civitatibus Imperialibus, sed & multis Episcopatibus & Abbatibus. **HERT. c. diff. sect. 2. §. 28. in f.**

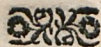
(f) E. gr. si in Monarchia jura quadam regia per proceres & populum nomine & jure Regis administrantur.

(g) Mix-

(g) Mixtionem formæ & administrationis impugnat LIMN. sed exempla de administratione Aristocratica formæ Monarchicæ juncta vel vice versa habet H. CONRING. in *hist. rerumpubl.* nec obstat, quod majestas individua sit, id enim universaliter verum non esse, nos docent Juris naturalis interpretes. Hoc quidem verum est, summum Imperium unum quoddam esse, ac per se individuum, nec jura Majestatis separari ab eo, qui summam potestatem habet, unquam posse; fieri tamen potest, ut jura ad Majestatem pertinentia disjungantur, diversa diversis Statibus attribuantur aut communicentur, quæ conjuncta faciunt summam & perfectam potestatem.

§. IV.

Inde sequitur comitiorum provincialium diversam etiam esse rationem. In quibusdam enim provinciis Imperantes *necessitate* adstringuntur, ut conventus provinciales agant & ad consultationes publicas ordines provinciales convocent; Alibi *sponste* (a) Imperantis aut dicis tantum causa, quo majore patientia jugum reipubl. ferant subditi, Statuum consilium in rebus (b) maximi momenti saltem adhibetur. Quæ vero sint istæ provinciæ, experientia docet. conf. CONRING. *hist. rerumpubl.* Porro distinguuntur in *universalia*, *allgemeine Landtage*, quando omnes provinciæ Status convocantur, & *particularia* seu Deputatorum, wann der Ausschuss von der Ritter-oder Landschaft erfordert wird. Solet vero iste selectus Statuum convocari in causis (b) arbitrariis, quæ moram non ferunt, cele-

celeriusque a paucioribus tractantur. SECKENDORF. *Deutsch. Fürsten-Staat part. 2. cap. 4. §. ult.* Denique dividuntur in *stataria*, quæ certo anni tempore celebrari solent, & *extraordinaria*, quæ Principes exigente necessitate publica demum indicunt. HUGO *de Stat. region. germ. cap. 4. §. 28.*

(a) Electorem Palatinum hujusmodi status non agnoscere testantur BESOLD. *thesaur. pract. vers. Landschafft.* & BURGOLD *not. rer. Imp. P. 1. diff. 23. §. 4.* quod olim vero secus fuit. TRITHEM. *Chron. sponh. ad a. 1505.* Et recte putat CONRING *in hist. rerumpubl.* ante bellum tricennale germanicum longe majorem fuisse ordinum auctoritatem, quam nunc est.

(b) vid. infr. §. 20.

§. V.

Originem comitiorum quod attinet, probabile est, in imperiis, quæ libera voluntate coaluerunt, plerumque inter Imperantes & subditos conventum esse, ut de gravioribus negotiis communem salutem concernentibus simul cum his ageretur. Atque id apud Europæos maxime populos semper frequentissimum fuisse, docent CONRING. *in animadv. polit. ad Machiavelli Princip. c. 3. not. b. & in diff. de Differ. regnor. §. 14.* BALTH. CELLAR. *in polit. succinct. l. II. c. 6. §. 9. 22.* De Germanis ante tempora Carolingorum nullum est dubium, quin populus de majoris momenti negotiis consultus fuerit, quia magnum Germaniæ genti studium libertatis semper fuit, eaque nihil habuit aut potius aut antiquius teste FACITO

B

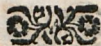
de

de M. G. (a) Quod deregno Franciæ erudite contra dissentientes (b) probat D. STRUBE in *eleganti diff. de origine Nobilit. sect. 2. c. 1. §. 3.* An vero sub Carolingis idem obtinuerit, non adeo expeditum est. Si enim B. COCCEJO (c) fides est, statuenti, provincias mediatas fisco regio adscriptas, propriaque autonomia destitutas fuisse, videntur cum libertate hæ simul jus consultandi amisisse. Sed, quamvis negare non possim, differentiam inter terras mediatas & immediatas in jure publico hodie maximam esse, eam tamen hac in re tum temporis vel nullam vel valde exiguam fuisse, exinde liquet, quod non solum omnes etiam de terris mediatis in consultationibus interfuisse Ipse faterur, (d) sed etiam in iis, quæ singulas provincias in specie tangebant, cujusque ordinum consensum desideratum fuisse, cum antiquæ Germaniæ leges (e) tum constitutio Ducum (f) testantur. Adeoque sub Carolo M. ejusque Successoribus proceres atque populum sive qui illum repræsentabant, infimam Nobilitatem & Magistratus urbium pristinam auctoritatem sartam tectam servasse cum laudato DN. STRUBE *d. l. §. 5. & seqq.* existimamus. Hinc etiam probabile est, in tali statu Germaniam sub sequentibus Imperatoribus permanisisse, & adhuc hodie Ordines Provinciales fundatam habere intentionem, donec contrarium demonstretur. Nec enim statim extinctis Carolingis aliam imperii formam induisse Germaniam a PUFFENDORFIO (g) ejusque sectatoribus probari potest. Et, licet sequentibus temporibus sensim & per spiramenta

tem-

temporum, imprimis vero per leges fundamentales recentiores (b) superioritatem territorialem nacti sint Provinciarum Domini, nunc propria potestate Majestate (i) analogas terras suas regentes, tamen tantum abest, ut pristinae libertati ac Ordinum Provincialium privilegiis quid detrahere voluerint, ut potius eo faciliores ad ea confirmanda fuerint, quo magis illorum ope in stabilienda potentia indigebant. Conf. d. diff. S. 10. & seqq. ubi argumenta contraria cujusdam Anonymi (k) Principibus absolutam potestatem adscribentis solide refutantur. Nam Principes Imperii, qui per superioritatem territorialem nihil aliud adepti sunt, quam ea regalia, quae antea Imperatori competierunt, cujus vice, tanquam officiales olim provincias gubernabant, eodem fere modo ac forma, qua olim Imperatores, conventus provinciales egerunt. LUDOLPH. HUGO de Stat. reg. Germ. c. 4. Quanquam hodie prout varius est status reipubl. non ubique ejusdem auctoritatis sint comitia, uti de singulis provinciis bene observavit H. CONRING in hist. rerumpubl.

- (a) Cap. 7. infinita, ait, aut libera Regibus potestas non fuit, quin & in concilio auditi, auctoritate suadendi potius quam jubendi potestate. Et cap. 2. de minoribus rebus Principes consultant, de majoribus omnes, ita tamen, ut ea quoque, quorum penes plebem arbitrium est, apud Principes pertractentur; Rex vel Princeps prout aetas cuique, prout nobilitas, prout decus bellorum, prout facundia est, audiuntur.

(b) HERT. in *notis. veter. regn. Franc. c. 4. §. 3.* TITHIM in *an-
not. ad vindic. Virriar. p. 110.* B. G. STRUVE in *synagn.
J. P. diff. 22. §. 1.*

(c) in *Prud. J. P. & Tr. Autonom. jur. gent.* cui tamen plu-
rimi juris publici scriptores refragantur. Et sane
multis adhuc obnoxia est dubiis illa opinio. Hinc
optarem ut Celeb. D. OTTO sua promissa, quæ, si recte
recordor, in collegio ad *Cocc. Prud. J. P.* dedit, perficeret,
edendo hunc libellum suis notis illustratum. Spero enim eum,
dum in Germanicis æque ac Romanis antiquitatibus eruditissimus
nostro seculo est, hanc litem dilucide decisurum esse.

(d) in *d. tr. cap. 20. §. 13.*

(e) V. CONRING *de origine jur. Germ. cap. 6. 7. 9. & 10.*

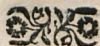
(f) Quæ consensu Principum regionis fieri debebat. Ita
enim ECCARDIUS: Sueviæ Principum assensu statuitur
Allemani Dux primus Buſcardus, gentis illius nobilissimus
& virtutum dote probatissimus.

(g) In *tr. de stat. imp. Germ.* cujus sententia postea arrisit
CHR. THOMASIO & Clariss. LUDEWIGIO. Postquam
vero B. GÜNDLINGIUS in egregiis scriptis de *Conrado I.
& Henrico Aucupe* contrarium demonstravit, B. THOMASII
in *diff. de lib. veter. de benefic. usu §. 19.* pristinam
sententiam mutavit.

(h) Potissimum *Pac. Westph. art. 5. §. 30.*

(i) WIEQUEFORT *lib. 1. de l' Ambassadeur cap. 4.* ait: Prin-
cipes habere jura, qui les peuvent faire aller du pair
avec les Souverains. Unde Elector Brandenburgicus
in literis ad Fœderati Belgii ordines 28. *Novemb.
1662. in Diar. Europ. part. 9. p. 536* conqueritur: daß
ihm als einem freyen souverainen Reichs-Fürsten in
seiner undisputirlichen Reichs-Hoheit und Souverainität
Eintrag gethan worden.

(k) in

(K) in *er. von Landständen, qui prodiit Coloniae 1709. cujus*
tamen refutationem jam suscepit. Autor Anonymus det
 unterfänglichen Gedanken über den *Discours von Land-*
 ständen. Quæ ipsi discursui est adjecta.

§. VI.

Licet itaque non semper Ordines convocare
 necesse sit, optime tamen Principes faciunt, quo Au-
 lico-Policorum, qui sub publici commodi velo
 Principibus suis absolutam quandam potestatem in
 subditos vindicare volentes propriis sæpe commodis
 student, fraudes ac technæ melius innotescant, si de
 salute reipublicæ & subditorum sincera ordinum-
 consilia aliquando audiant, bene monente SECKEN-
 DORFIO in *Deutsch. Fürst. Staat. part. 2. c. 4. §. 8.*
 Daß ein Landes-Herr in vielen Puncten, wo nicht
 aus Schuldigkeit, doch aus löblicher und guter Ge-
 wohnheit seine Land-Stände zu Rath fragen, und
 ihre unterthänige treue Meynung und Erinnerung
 anhören solle. *conf. SPEIDEL spec. var. jurid. pol.*
Land-Räthe. Ej. spec. hist. polit. Landschafft COMIN.
lib. 3. comm. c. 1.

- (a) Spreto MACHIAVELLI suasu, qui *lib. de Principe cap. 23.*
 dicit: Principes in tam variis negotiis ad omnia satis
 esse perspicaces.
- (b) Bene monet PHILIPP CVRIANA *discors. in Tacit. l. 4. p. 537.*
 Un Principe non debbe haver mai i suoi pensieri ad
 altro intenti che al bene universale de suoi populi &
 debbe parimente cognoscere, che Egli e stato dato lo-
 ro dal Cielo per guida e custude. Proposi ananti
 fcs.

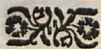
l'esempio del bono Imperadore Adriano, il quale nella publiche assemblee diceva: Ita se R. P. gesturum, ut sciret, populi rem esse non propriam.

(c) Hinc GROT. *de J. B. & P. l. i. c. 3. §. 10.* Ordines vocat majus Principis consilium, per quod querelæ populi, quæ sæpe in consistorio reticentur, ad Principis aures perveniunt.

(d) Non ut Xerxes fecit, qui Asiæ Principibus convocatis, bellum Græciæ indicturus dicebat: ne viderer meo tantummodo usus consilio Vos contraxi, cæterum mementote, parendum magis Vobis quam suadendum. VAL. MAXIM. *l. 9. c. 7.*

§. VII.

In specie nunc comitiorum explananda tum constitutio tum dissolutio. Ubi primo consideranda venit *indictio*, seu denunciatio habendorum comitiorum, *der Land-Tage Ausschreiben und Land-Stände Beruffen*. Quæ cum superioritatis territorialis tessera quædam est ANDR. KNICH. *d. jur. territ. c. 3. n. 277.* REINKING *d. reg. Sec. & Eccl. l. i. cl. 5. c. 4. n. 99.* a nemine, nisi a cujusque *Provincia Domino*, qui superioritate territoriali gaudet, fieri potest, *Krafft der Landes-Fürstl. Hoheit oder OberBotmäßigkeit*. Hinc in terris ubi primogenituræ (a) jus obtinet solus primogenitus non apanagiatus comitia indicit, nisi hic in apanagio cum superioritate sit investitus, v. SPRINGSFELD *de apanag. c. II. n. 194. seq.* Ubi vero regio est divisa, illud etiam jus cuique separatim (b) competit, quia tunc diversæ respUBLICÆ, nomine veteri saltem retento, oriuntur. Quando au-

autem condominatus (c) placuit, i. e. quando duo vel plures in regione una pro partibus indivisis superioritatem territorialem exercent, jus comitorum etiam pro indiviso exercetur. SECKENDORF *d. tr. part. 2. cap. 3. §. 4.* In regionibus ecclesiasticis, sede vacante, Clericis majoris templi, quod Capitulum vocatur, hoc jus competere haud dubito, quamvis enim superioritas territorialis ipsis competere negetur, ejus tamen administratio penes eos interim est. *tot. tit. X. d. bis que fiunt a maj. part. Capit.* nisi Coadjutor (d) adfit, qui in locum defuncti succedit. In Sequestro (e) illud competit, cui administratio interim ab Imperatore est demandata. Videmus itaque rejiciendam esse quorundam opinionem afferentium, licere statibus provincialibus in consulto reipubl. Principe convenire, quod Imperator, ne materia seditionum clandestinis istis congregationibus enasci possit, non concessurum esse promissit in *Capitulatione noviss. art. 15.* Verum enim vero, si nullus in regione allodiali superior superfit, status etiam proprio motu convenire posse ad providendum reipublicæ de novo domino (f) nullum est dubium. Quale autem jus sibi neutiquam arrogare possunt, quando de successione controversa est, quippe cujus decisio ad Imperatorem pertinet.

(a) Quod in Hassia an. 1311. ab Ottone Hassiæ Landgravio introductum est. In Chron. Hass. quod Riedes elanum vocatur, ita legitur: Er (Otto) ordnet auch, das allwegen der älteste solte Fürst im Land seyn, und sich mit seinen Brüdern vertragen, und mit Rath seiner Freun-

Freunde erbahlich versorgen, das kam auch also auf und schrieben sich der älteste Landgraff und Herr zu Hessen und nicht Herren, und die älteste hieß man gnädige Herren, und die andern gnädige Junckern. Also ist bey 100 Jahren gehalten, bis die Graffschafft Ziegenhain herzukommen. Hodie Hassia in duas Domus regnatrices divisa est, vid. der von beyden Fürstl. Hess. Linien Cassel und Darmstadt Anno 1627. getroffene Haupt-accord, ibi: Zum 23sten nachdem Wir Uns Freund-Vertr. vereinbahret und verglichen, daß in Unserm gangen Fürstl. Hause, so lange die beyde jehige Casselsche und Darmstädtische Linien in esse bleiben, bey jeder Linie nur ein einiger Regent, und daher bey beyden Linien mehr nicht, dann zween Regenten seyn sollen etc.

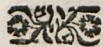
(b) Interdum etiam, ubi regio divisa est, hoc jus indivisum mansit, ut quondam in Hassia ex conventione inter Cassellanæ & Darmstadiensis lineæ Landgravios inita. REINKING *de R. S. & Eccl.* l. 1. cl. 4. c. 17. n. 24. quod tamen postea mutatum est.

(c) Cujus initio seculi XVII. præclarum fuit exemplum in Ducatibus Clivenfi & Juliacensi, quorum indivisam administrationem habebant Elector Brandenburgicus & Dux Neoburgensis, quanquam ad breve tempus. vid. BENTIVOGLIO *relatione della Mossa d' arme per le cose di Cleves è di Guilers.*

(d) Coadjutor est vel perpetuus vel temporalis, & constituitur vel cum futura successione, vel sine ea. LYNCK. *de Jure Episc.* c. 15. n. 24. seq.

(e) Exempla hodie habemus in Ducatibus Mecklenburgico Schwerinenfi & Bipontino, quorum ille dejecti Ducis Fratri Christiano Ludovico; hic Landgravio Darmstädtiensi & Abbati Fuldensi datus est.

(f) Qua-

(f) Quale jus olim Ducatus Sclewicensis & Comitatus
Hollatiæ Ordinibus competiit, & Christianus ex Ol-
denburgica gente I. Danorum Rex, cum eorum regi-
men susciperet, novo diplomate Ripæ an. 1460. dato,
corroboravit ac concessit: Ordinibus liberum esse,
Ipso fati functo ex illius filiiis aut agnatis sibi pro lu-
bitu caput constituere. Quod deinde a novis subin-
de Ducibus usque ad tempora Christiani IV. confir-
matum fuit. Conf. wohlgegründete Behauptung der
Schleswig-Holstein-Gottorpschen Gerechtigamen und
Schriften.

§. VIII.

Cum Superiori itaque visum fuerit, conventum
provinciale instituire, requiritur, ut indictio fiat
per *litteras evocatorias* (a) seu comitiales germ:
Aus schreiben zum Land-Tage, quibus Ille statibus
provincialibus comitia ob causas urgentes habenda
esse denunciat, causas & capitula tractationis descri-
bit, certum diem statuit, locum assignat, eosdemque
ad illum convocat, ita ut Ipsimet accedant, vel ad hoc,
si minus valent, alium ex ordinibus plena cum po-
testate eo committant. (b) Addi quoque solet clau-
sula hæc comminatoria: *Ihr erscheint alsdann oder
nicht, soll doch mit andern zum Beschluß gehandelt
werden, und Ihr verbunden seyn, was also beschloffen
zu leisten.* Illud tamen plerumque receptum est, &
in locis, ubi citationes clausæ insinuari solent, omni-
no fieri debet, ut literæ evocatoriæ singulis nomina-
tim & in specie ob signatæ offerantur, rarius vero
generali edicto, durch ein circular-Schreiben, status
provinciales vocentur. In negotiis ubi statuum

C

con-

consensus necessarius est, omnes omnino convocari debent, adeo ut non vocatus haud obstringatur placito provinciali, uti decisum exstat apud MEV. p. 4. d. 202.

(a) Formulam habet SECKENDORF im Teutsch. Fürst. Staat P. 2. c. 4.

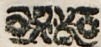
(b) vid. *infra* §. 17.

§. IX.

Deinde ad certum quoque *locum* status provinciales convocandi sunt. Olim apud Romanos locus comitiis destinatus erat Campus Martius; Prisci etiam Germani sub dio (a) in aliquo campo in villis ac pagis comitia celebrarunt. Cum vero hodierna tempora ejusmodi simplicitatem non amplius admittere, nec hodie in comitiis negotia celeriter expediri soleant, plerumque Principis in residentia vel alia urbe, quam Ille denominat, non tamen facile extra fines cujusque provinciæ comitia institui solent.

(a) De Ducatu Brunsvigo Luneburgensi memorat ZEILERS in *Topographia*: Es pflegen solche Landtage, wann es die Nothdurfft erfordert, altem herkommen nach unzer freyen Himmel in einem Geholz der Schott bey Zasserung genant, in dem Umbt Bodenteich 4 Meil von Zell gehalten werden. Idem mos fuit Hassiæ in loco comitatus Ziegenheinenis, Spieß dicto, prope monasterium Spieß-Capell, ubi adhuc Philippum M. cum ordinibus suis deliberasse ex libello ejus memoriali ad Cæsarem testatur HERT. in *diff. de Consultat.* §. 9.

§. X.

§. X.

Tempus comitiis habendis certum hodie atque ordinarium paucis in regionibus (a) est; nec facile præfinitur, nisi singulare aliquod reipubl. impendeat periculum, aut alias salus atque utilitas publica id exigat, quod a Principis arbitrio dependet. Plerumque tamen circa initium novi regiminis conventus provincialis institui solet. Hic si quærat, utrum præstet? dicent alii consultius esse sæpius ac certo tempore comitia haberi; alii contra frequentiam inculcabunt. *Quidquid sit, dicendum videtur, non tam temporis præscripto, quam necessitatis ac publicæ utilitatis casu existente, comitia agenda esse, ne per nimiam frequentiam magno cum sumtuum dispendio alia negotia negligantur, neve per nimiam omissionem labascant ordinum privilegia.* Hinc etiam, si Princeps remissior ad hoc erit negotium, poterunt status humillime Ipsi instigatores esse.

(a) Uci olim in Bavaria, vid. AVENTIN. l. 4, *annal. Boj.*

§. XI.

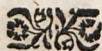
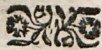
Vocantur ad comitia *status provinciales* (a) die *Land-Stände*, qui proprie cives (b) sunt & populum totius provinciæ repræsentant. Olim enim omnes, qui ingenue nati simulque peculiaris prædii possessores erant cives ceu Nobiles audiebant, ac, (uti hodie in Polonia (c)) jure comitorum gaudebant, cæteris omnibus horum jurisdictioni obnoxii. Sed statu personarum in Germania postmodum mutato,

C 2

non

non omnes, qui hodie cives appellantur, uti olim hoc jure fruuntur, verum ii, qui originarii cives sunt, vel hoc jus postea acquisiverunt. Præsumuntur autem tales esse Landsassii, qui ideo etiam jus status provincialis regulariter obtinent & promiscue ordines vocantur vid. omnino SCHILTER *disf. d. Landsassii c. 1. n. 6. & c. 7. n. 3. sqq.* quod tamen aliquando fallit, cum dentur alicubi Landsassii, qui jure statuum destituuntur & alibi tantum Landsassii, qui immediate Domino territorii subjecti sunt & Schrifffassii audiunt, jure statuum gaudeant SECKENDORF *d. tr. part. I. c. 4. n. 3. & add. 8. & 27.* contra etiam, uti mox videbimus, in terris ubi Landsassiatas non obtinet, ordines reperiantur, qui tamen Landsassii non sunt. Hinc D. WILDVOGEL *in disf. d. stat. provinc.* alia criteria statuum provincialium ponit, nempe possessionem bonorum immobilium & comparitionem in comitiis provincialibus. Et HUGO *in tr. d. stat. reg. germ. §. 12.* eum, dicit, statum esse, qui personam legitimam standi in consiliis provincialibus habet. Quamvis autem hæc vera sint, tamen multis adhuc dubiis obnoxia manent, ut itaque plures notæ characteristicæ a nobis formari debeant, secundum quas statum provincialem ita describimus, quod sit civis, qui in album, seu matriculam receptus ex possessione bonorum, vel privilegio aliquo, ac observantia votum, ac sessionem in comitiis, seu diætis provincialibus habet, ac necessitate occurrente certum censum præstat.

(a) Uti

- (a) Uti appellantur in *Instr. Pac. Casar. Succ. art. 16. §. 47.* vocantur etiam Mediat. *Stände in R. 1. de an. 1654. §. 130.* porro Ordines provinciales, *Engleysassen, Landherren*, vid. D. WILDVOGEL *diss. de Stat. provinc.* §. 6. & seq.
- (b) vid. ARISTOT. 2. *polit. 1.* tripliciter enim accipitur vocabulum civis: 1) de eo, qui non est peregrinus, 2) qui capax est munerum civilium & honorum. 3) qui particeps eorum factus est. IO. SCHILT. *prax. jur. Rom. ex. 3. §. 6. a.*
- (c) Statum Germaniæ antiquæ cum Polonia hodierna in multis passibus comparari posse demonstravit HEINECCIUS *de origine & indole juris dict. patrimonial.*

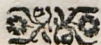
§. XII.

Quamobrem ut aliquis censeatur status provincialis, requiritur I. ut sit civis & quidem in terris, (a) ubi Landsassatus obtinet, etiam subditus, saltem realis, uti vocant, (b) qui bona, quibus jus comparendi in comitiis inhæret, in quadam provincia possidet, licet alibi domicilium habeat. Nec obstat, (c) quod domicilium solummodo faciat subditum proprie sic dictum, quia comparitio in comitiis est munus quoddam mixtum, (d) quod cum re ad quemvis possessorem transit. Sed an & his annumerandæ sint personæ immediatæ imperio subiectæ in controversiam vocatur, Dominis provinciarum pro superioritate territoriali; illis pro libertate certantibus. Quæ cum ipsos Camerae Assessores quondam suspensos tenuit controversia, merito a nobis indecisa relinquitur, *conf. HERT. diss. d. subject. territ. §. 3. &*

SE-

SECKENDORF *d. tr. part. I. c. 4. §. 5.* Inde tamen sequitur, quod Clientes die Schuß- und Schirms-Verwandten, Schuß-Genossen, quia protectio die Schirms-Gerechtigkeit, non facit subditum, ad comitia citari non possint, nisi se ad id specialiter obligaverint, vel vi consuetudinis comparere teneantur; quale exemplum nobis exhibet civitas imperialis Northausen, in quam ejus Advocati, Duces Sax. comparitionem in comitiis, contributionem ad Turcicam expeditionem, aliasque necessitates publicas prætenderunt, uti refert L. B. DELYNCKER *in diss. de Catastris c. 3. §. 2.* Sic nec vasalli, qua vasalli, regulariter comparere tenentur, cum nuda vasallagii conditio non inducat subjectionem v. EJ. *analect. ad part. 2. Sveder. sect. 2. c. 1. §. 2.* Aliud autem obtinet in terris, ubi simul vasallagio innexum est homagium, ut oporteat vasallos jurare non modo, dem Lehn-Herren treu, hold und gewärtig zu seyn, sed etiam, dem Lehn- und Landes-Herren treu, hold, gewärtig und gehorsam zu seyn. In locis vero, ubi Landassiatius jus in usu non est, non præcise ad statum requiritur, ut etiam subditus provinciæ sit v. D. WILDVOGEL *d. diff. §. 20.* II. requiritur, ut in matricula seu albo statuum provincialium sit receptus, illa enim præsumptive profundanda intentione facit, donec contrarium probetur, vel alia obtent. conf. REINKING *d. R. S. & Eccl. l. 1. cl. 4. c. 1. n. 20. & seqq.* Hujusmodi autem consignatio adeo necessaria non est, ac si ex non statu statum faciat, sed requiritur tantummodo ad hoc, ut, quisnam ad hunc ordinem-

COO-

cooptatus sit, possit intelligi, ad quem nulli accedere permittitur, nisi hoc jure decoratus ipsiusque nomen vel proprium vel avitum in matricula primitus receptum fuerit v. l. 10. C. d. cohort. Princip. III. possessio bonorum immobilium, daß einer mit unbeweglichen Schrift, oder Amtssäßigen Gütern, Edel-Hofe, Ritterstze, Frey-Gütern, oder freyen Hofe angeessen sey, quibus illud jus inhæret, quod cum re ad quemvis possessorem transit. Unde sequitur 1) licet quis natalibus nobilis (e) sit, nisi tamen tale prædium habeat, eum ad regionis conventus minime vocari; e contrario ignobilem ejusmodi prædium possidentem in equestris ordinis curia ad dicendum votum admitti. Quamvis enim persona ignobilis feudum nobile acquirens non fiat nobilis STRUV. Synt. jur. feud. c. 3. aphor. 8. tamen jura ipsi rei accommodata cum ipso prædio consequitur, nisi per peculiare constitutiones vel consuetudines locorum aliud receptum sit. 2) Translata talium bonorum possessione v. gr. in creditorem, sequestrum, vasallum, emphyteutam, translatum simul censei exercitium juris status fundo inhærentis, nisi aliud partibus placuerit, vel contraria sit in regione observantia. Aliud etiam dicendum de nudo detentore v. gr. conductore, so ein bloßer Inhaber solcher Güter ist. 3) Nomine pupillorum, minorennium & aliarum personarum, qui sub tutela vel curatela sunt, eorum tutores vel curatores legitime constitutos comparere. 4) In quibus locis ad transferenda rerum dominia resignatione judiciali opus est, ibi etiam ad
trans-

transferendum jus status eandem requiri, si non aliam contrahentium appareat. 5) Quando successio defertur jure primogenituræ successorem primogenitum solummodo personam legitimam in comitiis sedendi adipisci: si vero plures in æquales portiones fundi succedunt, singulos tunc, modo Superior divisionem feudi approbet, nec non unumquemque de portione sua investiat, jus status consequi: sic contrario pro indiviso plures feudum possident, omnes repræsentando unam personam jura quoque prædiis connexa pro indiviso habere, ita tamen, ut tunc unus tantum so das Stamm-Haus be-sitzlich innen hat, nomine omnium votum ac sessionem in comitiis observet. 6) Jus suffragandi ad heredem statim post apprehensam possessionem, etiam ante petitam investituram spectare 7) si vero bona in controversia sunt, illud interim ab actu possidente exerceri posse, nec in suspenso esse uti putat D. WILDVOGEL in d. dis. §. 38. 8) nudum expectivarium, licet super expectantia abusivam investituram impetraverit, excludi. Denique 9) tot suffragia aliquem habere, quot prædia possidet, conf. D. WILDVOGEL d. dis. §. 30. & sqq. IV. votum ac sessio in diæti provincialibus, hoc enim tanquam necessarium consequens & effectus juris status præcipuus censetur, adeo ut unico actu comparitionis vel consultationis quasi possessio status acquiratur, quia nemo admittitur ad consilium nisi pars curiæ sit. arg. l. 7. §. 2 ff. & l. 2. C. de decur. Si tamen aliquis de novo in Statuum numerum a Principe cooptatus, licet

licet nullam adhuc in comitiis actu sessionem consecutus sit, etiam Status dicitur. Cui tunc locus postremus assignatur *p. l. 2. C. ut dign. ord. serv. GROT. l. 2. c. 5. § 21. nisi ex justa causa aliud statuat Superior. arg. l. 1. ff. de alb. scrib.* Potest quidem, qui Status non est, ad comitia a Principe citari & propositionem audire, non vero ad consultationes publicas venit, nec Rec. provinc. den Landtags Abschied subscribit. Tandem V. ut ratione prædiorum tam feudalium, quam allodialium nonnumquam in terris, ubi Landfassatus obtinet, certum censum juxta æstimationem bonorum der Steuer- und Anschlags Register in recognitionem superioritatis prætet. A quo censu tamen immunes sunt die Sattel-freye Güter, quæ distinguit BEYER *in delin. jur. feud. pos. 49. c. 3. a Sattel-Güter* contra WEHN. *obs. pract. h. voce.*

(a) Dantur enim regiones, quæ neminem bona possidere in ea patiuntur, nisi sub lege subjectionis uti de Hassia testatur WEHN *obs. pract. v. Land-Sasserey.* Hinc etiam in his terris comparitio in comitiis superioritatis territorialis possessionem inducit subjectionem, que plene probat REINKING *d. tr. l. 1. cl. 5. c. 4. n. 101.* quo argumento usus est Philippus Hassiæ Landgravius contra Commendatorem Marpurgensem apud HORTLEDER *l. 5. von Ursachen des teutschen Krieges c. 20. n. 7.*

(b) v. AB EYBEN *c. II. Lect. feud. §. 14. & sq.* dissent, tm GAIL *d. arrest. c. 6. n. 8. & sq. & 2. O. 36. n. 14. sq.* & alii adducti AB EYBEN *d. l.*

D

(c) quod

(c) Quod aliquis duarum pluriumve civitatum possit esse civis docet HERT. in *diff. de uno homine plur. sustin. pers. son. s. 2. §. 12.* diff. HVBER. in *jur. civit. §. 2. f. 2. c. 1. n. 23. sqq.*

(d) Munera sunt triplicia, realia, personalia & mixta. MEY, p. 2. d. 72.

(e) Prærogativa enim, qua Nobiles gaudent, illis non tribuitur a natura sed unice ex arbitrio civitatis dependet. V. HVBER *jus civit. l. 2. f. 2. c. 4. n. 42.* & PUFFEND. *J. N. & G. l. 8. c. 4. §. 26. edit. gall.* ubi simul illis, qui sepositis propriis virtutibus sola generis jactantia tumidi cæteros despiciunt, ob oculos ponit *sat. v. de* DEPREAUX pag. 32.

que quelque audacieux
N'a point interrompu le cours de leurs Ajeux
Et que leur sang tout pur avec que leur noblesse
Ait passé jusqu'a eux de Lucrece en Lucrece.

§. XIII.

Status autem provinciales plerumque in tres (a) classes collocantur, quarum prima Ecclesiasticorum, secundo Nobilium, tertia civitatum est. *Ecclesiastici* sunt vel personæ v. gr. Archiepiscopi (b) Episcopi, Abbates, Prælati, Commendatores (c) ordinis Tentonici, vel corpora, uti monasteria (d) & academia (e) SECKENDORF. *d. tr. part. 1. c. 4. §. 3.* Qui acquirunt jus sessionis in comitiis electione, dum occasione ejusdem ad prædia ecclesiastica perveniunt, adeoque hoc jure statim uti possunt, utut a Pontifice nondum confirmati fuerint, & nil etiam interest, an diversæ, qua regionis Dominus utitur, religioni ad dicti sint, nam licet catholici quoad suam personam &

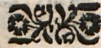
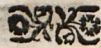
& munus, quod sustinent ecclesiasticum, sub hierarchia papali sint, tamen quoad dominium temporale & bona, quæ possident, Principis in cujus territorio illa sita sunt, imperium agnoscere tenentur *HUGO d. d. tr. c. 4. §. 15. & 17.* Hinc etiam quando quæritur an sede vacante capitulum ad comitia vocari debeat? affirmativa placet, quia jûs comparendi in comitiis ad legem diocesanam spectat, quæ mortuo Præsidente ad capitulum revertitur (*f*) *V. LYNCKER d. jur. episc. cap. 10.*

(a) De Archiepiscopatu Trevirensi, Ducatibus Saxoniae, Bavariae, Brunsvigo-Lüneburgicis, Würtembergico, Pomeraniae, utroque Hassiae Landgraviatu id restatur *HERT. in diss. de consult. §. 7.* Alibi 4 classes deprehenduntur, uti de Episcopatu Hildesensi mihi relatum est, daß die Land-Stände aus dem Capitul, denen 7 Stifftern, Ritterschafft und Städten bestehe; item de Electoratu Coloniensi, ubi Comites separatam classem constituunt.

(b) Sic Archiducibus Austriae subsunt Archiepiscopus Viennensis, Episcopus Gurcensis, Seccovjensis & Lavan-tinensis. *LIMN. tom. 1. add. l. 4. 7.* ut & ratione bonorum in Austriae ducatu sitorum Tridentinus, Brixensis & Murbacensis. *R. J. d. A. 1548. §. 69.* Episcopatus Misnensem & Naumburgensem jamdudum Marchionatui Misnensi vindicarunt Saxoniae Duces. *HORT-LEDER l. 5. von Ursachen des teutschen Krieges c. 11.* Episcopus Lubecensis inter ordines Holsatiae primum locum obtinet. *AB ELVERVELT de Holsat. ejusque stat. atque ordin. cl. 2.* Imo multi adhuc sunt Episcopi, qui status controversiam patiuntur, uti videre licet ex *syllabo exemptorum*, quem *LIMN. in add. J. P. ad l. 1. c. 7. n. 73.* exhibet.

D 2

(c) in-

- (c) Inter Prælatos Hassiæ primum locum tenet commendator provincialis Hassiæ teste REINKING *d. tr. l. 1. c. 1. §. c. 10. n. 24.*
- (d) Cisterciensium monasteria se libera esse ab omni imperio jactitant; sed contrarium demonstravit HERT. in *dis. d. jactitata Cisterciens. ordin. libert.*
- (e) Sic Academia Marpurgensis inter Hassiæ ordines refertur.
- (f) Unde capitulares dicuntur des *Stiffts Erb- und Grund- Herren.*

§. XIV.

Secundo in ordine regulariter sunt comites, Barones, atque Nobiles die *gesamte Ritterschafft*; sed quibusdam in locis Comitum ac Baronum ordo, *der Herren-Stand*, a cæteris Nobilibus distinguitur. In terris vero immediatis, ubi Comites, Barones atque Nobiles regulariter sunt immediati, hic ordo plerumque deficit, nisi novi homines (a) sint, qui vicinis subesse Principibus solent. HERT. *d. dis. d. spec. R. G. J. rebus publ. §. 1. §. 8.* Num autem Patricii Nobilibus annumerandi sint, sæpius in controversiam venit, & eos huc referri non posse asserunt DRACO *de origine & jur. Patricior. l. 3. p. 195.* KNIPSCHILD *de civit. Imp. c. 29. n. 61. sqq. & de nobilit. l. 1. c. 2. n. 151. sqq.* Nam licet origine nobiles sint, tamen ob vitæ genus & incertitudinem natalium a Nobilibus hodie distinguuntur, quia paucissimi rerum antiquarum ita gnari sunt, ut ingenuæ suæ originis natales probare possint, nisi solennis declaratio dignitatis & natalium accesserit, unde nobilitatio orta est, qua hodie illi, qui

qui nobilium prærogativis frui volunt, opus habent quod olim vero secus erat, cum quilibet liber homo peculiaris prædii possessor nobilis audiverit *III. D. a LVDEWIG. paradox. jur. publ. §. 21.* Cæterum quodnam nobilitatis sit fundamentum atque effectus, item in quos propageretur & quibus modis finiatur vid. pl. *HVBER. F. civ. l. 2. f. 2. c. 4. n. 45. & sqq. Tiraquell tr. de Nobilit.*

(a) Uti de Ducatu Württembergico memorat Zeilerus in *Topograph. Sveviæ v. Stuttgard:* Es seyn 3 Stände in diesem Herzogthum, nemlich die Prälaten, der Adel und die Vogteyen, samt den Städren. Der Adel ist die freye Reichs-Ritterschafft, auffer etlichen frembden, so neulich ins Land kommen, und Land-Edelleut genannt werden mögen. Hinc errat *D. WILDVOGEL d. diss. existimans in hoc Ducatu equestrem ordinem plane deficere. vid. ordin. equestr. d. a. 1564. & diploma Ferdinandi III. d. a. 1654.*

§. XV.

Tertio in ordine sunt *civitates* provinciæ majores ac primariæ, quæ pariter cum reliquis statibus ad dies comitiales citantur atque per suos ex Magistratu deputatos, uti cætera corpora comparent. Olim quidem præter illustres (a) soli nobiles tanquam ingenui comitiorum participes fuerunt, sed christianismo introducto cum ingens fervorum multitudo manumitteretur atque id exstruendis (b) urbibus occasionem daret, novum genus hominum in germania ortum est, nempe cives urbici, qui postea septimo clypeo militari seu nobilitatis gradui ad-

adscripti sunt v. LANDGVT *ad Cocc. P. J. P. c. 25. §. 52. animadv. I. inf.* & cum his quidam ingenui (c) accederent, qui magistratus munitia in civitatibus solummodo obibant, jus comitorum simul exercuerunt. vid. pl. D. STRVBE *cit. diss. f. I. c. 2. §. 6.* Quoniam autem favor suburbiorum tantus non fuit, quum per constitutionem Henrici I. Imp. suburbia nulla deberent esse aut exigua *Goldast. const. Imp. t. I. p. 121.* videmus, his regulariter non competere jus comparandi in comitiis, multo minus vicis ac pagis (d) nisi id ex speciali Principis gratia concessum vel antiquitus quaesitum sit. Num autem civitates, quas mixtas vocant, inter status provinciales numerandæ sint, dubitatur. Sed nos putamus tales non dari, & distinguendum esse inter illas, quæ eximiis privilegiis tantum ornatae in cæteris vero territoriali potestati subsunt, & liberas, in quibus regionum Domini saltem regalia quaedam exercent. Illæ sunt civitates mediatae, hæ vero immediatae. HVGO *d. tr. c. 4. §. 25. in fin.*

(a) Triplex status personarum olim fuit in Germania: 1) Adelingorum, quasi Edlen, Illustrium, i. e. Ducum, Comitum (nam stylo mediæ ævi titulus nobilis Edelmann saltem primariæ nobilitati tribuitur, uti constat ex GOTTFRIDO *Viterbiensi Chron. part. 17. ad An. 727.* 2) Frilingorum, quasi Freyen, i. e. Nobilium, 3) Lutorum, quasi Leuten, i. e. servorum & lassorum, quasi Freygelassenen seu libertorum, qui teste TACITO non multum supra servos erant, v. AND KNICH. *Encyclop. c. I. num. 76. & seqq. & de S. & R. terr. jur. c. I. num. 28.* B. GUNDL. *de Henrico Aucupe.* H. A. MEINDERS *de origi-*
ne,

ne, progressu ac natura nobilitatis & servitutis in Westphalia. CHR. THOMAS. de hominibus propriis & liberis germanorum & de jure danda civitatis. it. de usu pratico distinctionis hominum in ingenuos & libertinos.

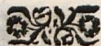
(b) Primus præ aliis iis exstruendis operam dedit Henric. I. v. Rev. Sax. l. I. WITTEK. SIGEBERT. Gemblacens. ad A. 925.

(c) Ita enim WITTECHINDUS Corbej. lib. I. de Henr. Aucupe refert: primum quidem ex agrariis militibus nonum quemque eligens in urbibus habitare fecit, ut cæteris suis confamiliaribus octo habitacula exstrueret, frugum omnium tertiam partem exciperet servaretque, cæteri vero octo seminarent & meterent, frugesque colligerent nono, & suis eas locis recondent.

(d) In Ostfrisja tamen ad exemplum Suevorum Statuum provincialium jure utuntur v. HBBO EMMIUS lib. de Fris. Orient.

S. XVI.

Amittitur jus Status provincialis iisdem fere modis, quibus jus civitatis amittitur. Idque fit vel propria renunciatione, non tamen mutato domicilio, uti putat WILDVOGEL d. diff. §. 74. vel propter delictum, quo quis infamiam sibi contrahit, quia tunc dignitatis & honorariis civium juribus privatur l. 2. C. de dignit. Liberis vero decore viventibus non nocet HUBER d. tr. §. 2. c. 4. n. 62. aliter TIRAQU. de Nobilit. c. 24. Porro amittitur translatione præditorum, quibus jus comitorum inhæret; & denique non usu. si alius jus Status usurpando præscribat, vel etiam si Status provincialis a Regionis Domino citatus aut requisitus ei contradicat & se immediate subditum

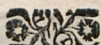

dirum agat, idque toties, quoties occasio eveniat legitime continuet, alias enim solus non usus non sufficit, cum in præscribendis juribus & privilegiis, actus seu factum a parte præscribentis & acquiescentia saltem præsumta ejus, contra quem præscribitur, conjunctim debeant intercedere.

§. XVII.

Status autem provinciales vel plane abesse, quorum tunc nulla habetur ratio, vel *mandatarium* mittere possunt, quo tamen casu absentiam suam literis decenter excusare debent. Quando autem negotium adeo arduum est, ut coram paucioribus in deliberationem deduci haud possit, & Superior personalem comparitionem ipsis injungat, omnino personaliter in comitiis comparere debent, & ad id gravi mulcta, nisi legitime impediatur, cogi possunt. conf. HERT. *diff. de superiorit. territ.* §. 24. Mediate tamen Status comparent ob justum impedimentum, quod vel difficultas vel necessitas aut personæ conditio infert. Sic civitates, monasteria, Academiae difficultate, item Abbatissæ, pupilli, minores & alii ob corporis infirmitatem impediti *mandatarium* plena cum potestate seu mandato instructum mittere possunt. Cui mandato, si opus est, substituendi clausula inseri potest, nempe, ut, si fortean impediatur vel eum abire oporteat, antequam diæta finiatur, alium in locum suum substituere queat. Ab hoc aliud est *mandatum* *commonitorium* seu instructio ad singulos

lite-

literarum comitialium articulos aliosque casus incidentes directa, juxta quam ablegatus in suffragiis ferendis se gerere debet. Ambigunt hic nonnulli, an necessario aliis constatibus mandatum dari, an vero & alii honesti viri mandato instructi admittendi sint? si prius in literis evocatoriiis expresse a Superiore injunctum sit, ne forte negotia tractanda aliis extraneis personis innotescant, vel alias semper ita observatum fuerit, merito morem gerunt Status. Secus crederem, sicuti Imperii Status in comitiis delegato jussione denegare non possunt, ita multo minus Ordines provinciales; accedit, quod delegati Monasteriorum & cæterorum corporum, licet equestri ordinis non sint, tamen admittantur.

- (a) Absoluta enim agendi libertas sæpissime committenti noxia esse solet. v. *lib. di discorsi di* MACHIAVELLI c. 3. At tamen rerum usu exercitatis & prudentiæ consummatæ viris non ita arcta sunt danda jussa, sed tunc conducit instructio generalis.

§. XVIII.

Causæ & negotia in comitiis consensu Ordinum provincialium expedienda non ubivis eadem sunt, sed pro cujusque regionis diversitate formarum & LL. fundamentalium diversa esse solent. Cum autem summæ potestatis tres partes sint, quarum prima est, quæ de republica consultat; altera quæ in magistratibus versatur; tertia ad judicia pertinet, ARISTOT. *l. 4 pol. c. 14.* in iis locis, ubi summa potestas

E

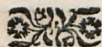
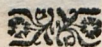
aristo-

aristocratice temperata est, negotia, quæ ad primam spectant, ut est legum latio, bellorum indictio, foedera, contributionis ac exemptionum causæ, pacis atque religionis cura in comitiis peraguntur; ea vero, quæ ad secundam & tertiam partem pertinent, solus Princeps moderatur. E contrario, ubi talis mixtura non adest, regionis Dominus omnia, quæ sub territoriali potestate continentur, inauditis etiam ordinibus peragere potest, nisi aliud lege vel more indutum sit, vel talia negotia adsint, quæ potius ad modum habendi spectant. v. GROTIUS. *J. B. & P. l. 1. c. 3. §. II.*

§. XIX.

Talia itaque negotia, ad quorum validitatem regulariter consensus Statuum provincialium requiri solet, sunt primo alienatio vel oppignoratio totius vel saltem partis regionis, quæ invitis subditis, (a) ne alienis & ignotis Dominis subjiciantur, fieri nequit. v. GROTIUS. *d. l. §. 13. l. 2. c. 6. §. 4. & 9. c. 7. §. 15.* PUFENDORF *J. N. & G. l. 8. c. 5. §. 9.* Quocumque autem modo fiat illa alienatio perinde est, siue per modum inter vivos, v. gr. alii regionem in feudum offerendo GROTIUS. *d. l.* siue per ultimam voluntatem seu testamentum HERT. *de super. terr. §. 64. & seq. in f.* quo etiam pertinent pacta confraternitatis WILDVOGEL *d. diff. §. 60.* Idem dicendum est de alienatione & oppignoratione bonorum ac jurium domanialium seu regalium, quippe quæ ad conservationem Superioris depurata & territorio connexa sunt. GROTIUS. *l. 2. c. 6. §. 10. seq.* nisi oppignoratio fiat ob talia debita, (c) quæ

quæ a subditis necessario sunt exsolvenda PUFFEND.
d. c. 5. § f. vel per tale factum non ingens decremen-
tum accipiat respublica. LYNCKER *resp. jur. Rz. II. n.*
29. 69. & 70. Ad reditus seu fructus vero inde pro-
venientes quod attinet, distinguendum est inter fi-
scum & ærarium, ita ut de reditibus fiscalibus Prin-
cipi libera disponendi facultas sit, at de ærario publi-
co non æque. v. PUFFEND. *d. l. §. 8.* add. COCC. *J. P.*
c. 9. §. 18. Ne tamen opus sit singulis momentis con-
siliu[m] convocare, ejus administratio soli Principi
relinquitur, & ille, prout utilitas publica id suadet,
donare atq[ue] usum regaliu[m] benemerentibus in feu-
dum dare (*d*) potest. SECKFEND. *d. tr. P. 3. c. 3 not. I.*
aliter HUBER *d. tr. l. I. §. 3. c. 8. n. 19 & 55. sqq. (e)* Por-
ro huc pertinet collectarum impositio, quæ etsi tan-
quam regale (*f*) Principi, qui habet τὸ νόμιον in re-
publ. regulariter competat, tamen in nostro imperio
(*g*) fere aliud placuit, adeo ut exemplo Imperatoris,
qui non nisi Statuum imperii consensu indicit colle-
ctas, a regionis Domino præter usitatas (*h*) exactio-
nes nova collectarum, vectigalium, operarum publi-
carum seu angariarum & parangariarum, decima-
rum, census emigrationis & detractionis &c. (*i*)
impositio sine Ordinum provincialium consensu
fieri nequeat, nisi vel privilegio vel consuetudine,
aliud inductum sit. v. GAIL I. O. 17. & 2. O. 52. BOCER.
de collect. c. 4. WEHN. *Obs. pr. §. Schatzung.* de quo
tamen dubitat LIMN. *in J. P. l. 3. c. 14.* Verum colle-
ctas imperiales (*k*) die Reichssteuren, quarum sub-
collectatio imperii Statibus competit, vel eas, quæ
E 2 ad

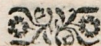
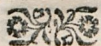

ad cuiusvis territorii utilitatem (*l*) publicam necessariae sunt, nemo subditorum (*m*) denegare potest, licet alias exemptus sit, v. *R. I. de anno 1555. §. 81. Capit. Car. VI. art. 15. & 19. conf. SECKEND. d. tr. P. 3. c. 3. §. 8. §. 4. KLOCK. de contribut.* Certus tamen modus imperii Statibus praescriptus est in Rec. Imp. ne nimium plus a subditis suis exigant, quam quota eorum importat *R. I. de an. 1548. §. 102. de an. 1566. §. 41. de an. 1557. §. 49. de an. 1576. §. II.* An autem eadem consensus Statuum provincialium in onerum distributione denem *Steuer-Anschlägen* & revisione catastri, quae in tributorum impositione necessitas sit, dubitatur, v. *LYNCKER diff. de Catastr. c. 2. §. 15. & 16. F. W. LYSER diff. de Catastri revisione c. 3. §. 3.* Ex supradictis autem sequitur, quod ille omnino requiratur, si bona singulorum civium per modum alicujus privilegii (*n*) realis vel personalis communi catastro sint eximenda, quia ita reliquorum bona multum gravantur. Possit tamen Principem etiam non requisito Ordinum provincialium consensu alicui concedere immunitatem, omni caret dubio, cum quilibet de suo pro lubitu statuere possit, sed tunc ille remissam collectam ex suo aëratio debet praestare, ne alii accrescat remissum onus. Hinc etiam bona, quae Domini territoriorum a privatis comparant, a collectis haud immunia esse DD. communiter asserunt, *p. l. 8. C. de exact. tribut. l. 1. de praed. & omn. reb. navic.* v. *MYLER AB EHRENB. de Princ. ac Stat. Imp. part. 2. c. 62.* Immunia tamen a collectis esse illorum bona patrimonialia *Cammer-Güter* probat *BESOLD. Cons.*

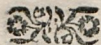
Cons. 233, n. 99. KLOCK, I. *Cons.* 28, n. 183. etiam a colle-ctis imperialibus denen Reichssteuren *id. de Erar.* c. 5, n. 98. cum eas non amplius ex redivibus camera- libus solvere teneantur, sed a subditis exigere eorum- que facultatibus imponere possint. *MOD. PIST. II. cons.* 9. SECKEND. *d. tr. part.* 3. Denique consensus Ordini- um provincialium necessarius est ad fundamenta- les leges subvertendas aut formam reipubl. vel etiam jus successioneis (o) semel introductum mutandum. V. MYLER, ABEHRENB. *d. Princ. Imp. c.* 21, §. 8. LIMN. *J. P. l. 4. c.* 8. GROT. *d. c.* 7, §. 24.

- (a) Adhibito tamen Statuum provincialium consensu re- giones allodiales iisdem titulis, quibus res alia nostra, transferri possunt, etiam sine consensu Imperatoris. *HERT. diff. de Super. territ.* §. 59. Dantur plures regio- nes allodiales in imperio *HERT. d. l. de comitatu Schaumburgico v. Instr. Pac. art.* 15, §. 3.
- (b) Sic, cum Comitibus de Waldeck comitatum suum Sere- nissimae domui Hassiacae in feudum offerent, prius egere cum subditis suis. v. *Aurb. der Waldeck. Ehren- Rettung part.* 1, c. 11, ibi: Dahero die Herren Grafen zu Waldeck auf sich genommen, ihre Unterthanen zu behandeln, zu bitten und zu heissen, daß dieselben solches placidiren und zum Zeugniß ihrer Beliebung den Herrn Landgrafen huldigen und gehorsam seyn sollen zu solcher Lehnschaft.
- (c) De differentia inter Cammer- & Landschulden v. *WILD- VOGEL d. diff.* §. 57.
- (d) Consultum tamen est consensum Statuum provincia- lium adhibere, quo successor fortius obligetur. vid. *BEYER diff. de obligat. success. illustr.* §. 42.

(e) Ubi

- (e) Ubi distinguit inter regalia majora & minora, quam distinctionem tamen rejicit CHR. THOMAS. *add l.*
- (f) V. SCHNEIDEWIN. *de feud. P. 2. n. 159. & P. 5. n. 19.* Borcholt. *de feud. c. un. n. 53.* SIXTIN. *de regalit. c. 14. n. 17.* VILTEJ. *de feud. c. 5. n. 7.* GILCKEN. *ad Auth. quas actiones c. 10.* (ubi refutat MINDANUM l. 2. *de mand. judic. c. 45. n. 5.* expresse negantem collectas esse de regalibus) SECKEND. *d. rr. P. 3. c. 3. f. 8. §. 2.*
- (g) In plerisque regnis id usu venire ostendit LYSER *d. diff. c. 3. §. 2.*
- (h) Olim in terris Germaniæ omnia tributa erant extraordinaria & demum ingruente necessitate publica ab ordinibus provincialibus concedebantur, cum onera publica regulariter ex domaniis ferenda essent. vid. *Autor. der Anvvysinge der heilsamen Politicke Gronden en Maximen van de Republicke van Holl. en Westfries-land c. 21.* Want, vrgunt de Graaven van Holland boven haare Domainen, sels in Orlogstyden, van nooden meenden te hebben, mosten sy in eigener Person en volgens de privilegien koomen bidden op de Vergaderingen von Staaten, die hun somtyds eenige beeden vor eenen korten Tyd toestonden, somtyds affsloegen, immers altyds seer sorgfuldig standvastelick hebben geweigert eenige ewig duurende Geld middeln en te willigen. De tributorum origine & progressu in Germania v. D. KRESS. *de priviil. agricult. apud Germ. c. 2. § 12.*
- (i) Conf. COCC. *Prud. F. P. cap. 23.* D. GOEBEL *diff. de jur. & jud. rust. c. 3.*
- (k) V. gr. sustentatio camerae & expeditio romana. COCC. *d. rr. c. 30. §. 2. seqq.* An huc pertineant sumtus in legationes ad comitia tam universalia quam particularia facti sæpius in disceptatione venit in comitiis imperii, sed an. 1670, 19. Jun. placitum comitiale comparuit,

Was massen bey gegenwärtiger Reichs-Versammlung dafür gehalten worden, daß ein jeder Stand von seinen Unterthanen zur Reichs deputation und Kreyß conventen die nöthige Legationskosten erheben möge. v. FRITSCH. *Elect. F. P. part. II. c. I.*

- (l) Quæritur, an collectæ ad elocandas Principum filias destinatæ vulgo Fräuleins-vel Fräuchen-Steuer huc spectent? B. COCC. *in d. tr. c. 28. §. 1.* putat, dotem ex domanio vel ex collectis, ubi receptæ sunt, a subditis non vasallis præstandis colligendam esse. vid. etiam AHASV. FRITSCH. *tr. de dotatione Filia Principis & collectis maritaggi c. 4. seqq.* Sed in terris Guelficis Nobiles æque ac rustici huic oneri subsunt. *Const. Friderici Ulrici de an. 1619.*
- (m) Vid. quæ cautelæ loco suppeditat Statibus provincialibus NEUMEIER *in tr. von Steuern und Anlagen c. 6.*
- (n) In Ducatu Luneburgico & Comitatu Hoyensi per *Rec. Prov. de an. 1673. & 1697.* concessionem & privilegia ab onere collectandi neminem liberare possunt, si non consensu Ordinum prov. corroborata sint. D. STRIIBE *d. diff. f. 2. c. 1. §. 9.*
- (o) Itaque solenni transactione in comitiis provincialibus d. 16. Nov. 1535. inter Duces Henricum & Wilhelmum Fratres, nec non Ordines provinciales conventam & in Ducatu Brunf. Luneburg. lineæ Guelphicæ introductam & stabilitam esse primogenituram legitur in *actis Brunsvic. part. 1. f. 2. c. 2.* & apud HORTLEDER. *d. tr. c. 4.*

§. XX.

Præterea sunt quædam negotia, quæ in regionibus, ubi Principum potestas est absoluta, quidem in vitis ordinibus provincialibus peragi possunt, sed tamen prudentius in comitiis provincialibus ad deliberan-

berandum ordinibus proponuntur, & in regionibus mixtis adhibito illorum consensu tractanda & expedienda sunt. Quo spectat jus belli (a) & pacis, eique annexa jura fœderum, sequelæ, delictuum, lustrationum, hospitiationum, metationum, præsidii, muniendi, (b) aliæque angariæ militares, quæ omnia regionum Dominis ad suam & imperii defensionem, nequaquam vero ad bellum aliis imperii membris inferendum vi superioritatis territorialis competunt. *P. ofn. art. 17. §. 7. & art. 8. §. 2. Capitulat. noviss. art. 4.* Quia tamen res bellicæ sæpe maximæ consequentiæ esse solent, melius, quo ita libentius sua conferat populus, statuum provincialium consensus, si res moram patiat, adhibetur. *HVG d. tr. c. 3. §. 6. & seqq.* Huc etiam pertinet cura commerciorum, de quibus Dominus regionis de lubitu quidem statuere potest, sed cum illa per fœdera cum exteris sæpius stabilienda sint, necessitas aliquando exigit, ut de his in comitiis agatur, ne extra regionem res subditis necessariæ evehantur vel eo superflua invehendo opes illorum exhauriantur. *HVG d. tr. c. §. 14.* Et cum his etiam monopolia cæteraque privilegia, quæ contra commerciorum libertatem conceduntur, sæpe gravissimo reipublicæ ac Principis ipsius damno esse soleant, optime ordinum provincialium suffragia in erigendis monopoliiis adhibentur, ne subditorum querelæ & turbæ ineantur. *V. SECKENDORF. d. tr. c. 3. n. II.* ubi in specie quæritur: an Princeps imperii sine ordinum provincialium consensu monopolium salis pro lubitu instituire possit. *conf. AHASV. FRITSCH. d. re-*

d. regali salinarum jure c. 4. §. 4. Deinde, sicuti commercia sine nummis tanquam publico sponfore commode exerceri non possunt, res nummaria, quæ per imperium & circulos negligitur in singulis territoriis (c) curanda & nonnunquam in comitiis provincialibus tractanda est. Eadem quoque est ratio in legibus ferendis, nam licet imperii Principes vi superioritatis territorialis (d) leges & statuta etiam contra jus commune & rec. imperii, quatenus universi imperii statui jürive etiam ipsos Imperii ordines adstringenti, non refragantur, condere possint, nisi aliud observantia vel pactis conventis introductum sit, tamen prudenter ea in comitiis adhibito ordinum provincialium consilio feruntur, quo scilicet collatione & communicatione ita facta apertius constet, quousque lex scribenda admitti, atque reipublice salutaris esse possit. v. ZIEGLER *d. jur. majest. l. 1. c. 17. & c. 15.* Quotiescunque etiam aliquid contra R. J. quibus clausula derogatoria adjecta est, aut tacite inest, statuitur, semper consensus ordinum provincialium requiritur, quia tale statutum, sicuti in supremis imperii tribunalibus non attenditur, ita nec subditis, nisi consentientibus, jus quæsitum auferre valet conf. HUGO *d. c. §. 18. & sqq. Chr. Thomas. de stat. potest. legislat. contr. jus commune.* Quia etiam cura religionis seu impèrium circa sacra ad potestatem legislativam spectat & penes eum est, qui reipublice civili præsidet HUGO GROTIUS *d. imper. summar. potest. circa sacra c. 1.* nullus dubito, quin imperii status Augustanæ confessionis jus reformandi in externis

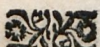
F cate-

cæteraque jura regalia ecclesiastica exercere possint. Quatenus vero adversus pacta conventa vel adversus instrumenta pacis ac pacificationes religiosas in religione aliquid mutare volunt, omnino consensu ordinum provincialium opus est. SECKENDORF *d. tr. p. 2. c. 4. §. 3. & c. II. §. 5. P. Ofn. art. 5. n. 30.*

- (a) Cum A. 1462. Theodoricus de Mörfa Archiepiscopus Coloniensis vita defunctus esset, Capitulum Cathedrale & status diœceseos unanimiter pacti sunt, ne in posterum electus Archiepiscopus potestatem habeat sua sponte bellum suscipiendi, nisi id cum voluntate & consensu capituli & statuum suscipiatur. v. HERT. *dis. d. super. terr. §. 19.*
- (b) Inter insignia privilegia ordinum Ducatus Clivensis est, quod non nisi duo fortalitia, sine speciali consensu ordinum in provincia Dux habere possit, quæ hodie sunt *Wesel & Lipstadt*. v. *Polit. curios. memb. 1. §. 12.*
- (c) Monetæ exploratio quidem competit circulis. vid. GOEBEL *dis. d. convent. circul. c. 3. §. 4.* sed juxta R. F. d. A. 1594. §. 104. singulis regionum Dominis opera danda est, ne adulterina moneta in ditiones ipsorum irreat.
- (d) Aliter MEV. in *Comment. vom wucheris. contract. part. 1. c. 4. §. 1. & 4.*

§. XXI.

Postquam status provinciales stato die conveniunt, quisque præsentiam nomenque suum Aulæ Marechallo indicare debet, a quo ipsis, ne graves de *proprietate & sessionum prærogativa* oriatur concertationes, locus assignatur; deinde alibi pro felici con-

confiliorum auspicio templum Dei omnes splendida processione accedunt, sermoneque comitali interfunt, quo peracto ad locum conventus itur, quo quisque *sessionem* sibi assignatam occupat, & mandatarius mandantis sui sedem ordinariam occupare potest. Facta sessione Dominus regionis, cui solum jus proponendi (a) tanquã Præsidi competit, vel Ejus nomine minister s. Commissarius brevibus grates agit pro obsequioso accessu, causamque comitiorum præsentium commemorat, atque, ut in medium consulant, omnes hortatur; *propositio* vero per secretarium, aliumve de publico legitur scripto. Deinde Syndicus (b) aut Cancellarius, *der Landschafft's-Canzler*, vel Marechallus, *der Land-Marchal* in Saxonia, nomine omnium gratias (c) submissè reponit pro immensa ac paterna erga patriam providentia, nec non omnimodam diligentiam ac voluntatem de capitibus propositis deliberandi offert, postea copiam prælectæ propositionis submissè petit, quæ tunc cuique classis separatim communicari solet. conf. SECKENDORF. *d. tr. part. 2. c. 4. §. 9. sq.*

(a) Aliquando tamen status provinciales gravamina proponunt SECKENDORF. *d. l.* ne vero hæc negotio principali impedimento sint, Princeps commissarios ad illa examinanda denominat, si concernunt *Landes beschweren*, si vero privatos, ad regimen remittit. WILDVOGEL *d. disp. §. 66.*

(b) Constituitur Syndicus vel ab universo collegio ordinum provincialium vel saltem ab ordine equestri; & ad hoc superioris consensus de jure non requiritur, quia

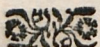
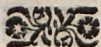
quia ille est saltem procurator, quem quaelibet universitas pro lubito eligere potest. v. tit. ff. quod cujusc. univ. nom. Tutius tamen est, si Principis confirmatio adhibeatur, ut tanquam persona publica dignitate aliqua coruscans se gerere possit.

(c) Tales orationes habet LVNING in *Neden vornehmmer Zerrren.*

§. XXII.

Dehinc ad *consultationem* (a) devenitur, & status in diversas distinctas classes s. curias deliberatum secedentes ordine & ratione præ eminentiæ vota in singulis curiis viritim ferunt, vincente sententia, in quam major pars consentit, puta si statibus provincialibus votum decisivum competit. Quod non tantum juris constituti est p. l. 17. §. 6 ff. d. recept. arbitr. c. 6. X. d. elect. tot. tit. X. d. his, que fiunt a maj. part. R. J. d. a. 1526 pr. Sed & juris naturalis, cum enim omnes homines ad dissentendum naturaliter proni & faciles sint, nulla unquam speranda esset confors decisio in ejusmodi collegiis, nisi parte majore minor vincatur, nam si in hisce ad saniora vota respiciendum esset, nemo non existeret, qui saniorum suam opinionem existimaret. conf. GROT. l. 2. c. 5. §. 17 sq. PVFFENDORF, l. 2. c. 2. §. 18. Patitur tamen ista de majore parte in rerum decisione minori præferenda regula suas exceptiones 1) si collegium quasdam causas majoris partis decisioni exemerit (a) placitoque omnium & singulorum communi componendas esse statuerit 2) si causæ conscientiam aut religionem concernant. V. REINKING d. tr. l. 3. cl. 1. c. 4.

§. 20.

§. 20. *sqq.* licet saltem indirecte SLEIDAN. *d. stat. eccl. l. 7.* 3) si causæ ad omnes tanquam singulos pertineant. *l. II. ff. d. servitut. rust. l. 28. in pr. ff. comm. divid.* quia in his potior est ratio prohibentis *d. l. 28. & c. in re communi d. R. F. in 6to.* 4) Si ita jus uni vel alteri quæsitum læderetur aut tolleretur. (c) Plures limitationes habet GRONOVIVS *ad d. l. Grot.* An idem in tributorum impositione obtineat, sæpius disceptatum fuit, sed majoris partis suffragia hic prævalere verius existimamus.

- (a) Alicubi solent ordines prius jurejurando, quo devinciuntur regionis domino, exsolvi. vid. de Bavaria ERTL. *d. super. terr. c. 10.*
- (b) Ita in fœderato Belgio bellum & pax, fœdera, res monetaria similesque magni momenti non deciduntur ex pluralitate votorum, sed oportet ut omnes consentiant. V. TEMPLES *remarques sur les provinces unies c. 2. p. 152.*
- (c) Quare non multis abhinc annis civitates Episcopatus Monasteriensis in conventu provinciali, quo de vectigali vino & cerevisiæ imponendo actum fuerat, numero suffragiorum a reliquis ordinibus Prælati scilicet & Equitibus Episcopo assentientibus victæ, mandatum cum clausula contra Episcopum & reliquos ordines in Camera imperiali obtinuerunt, quo executionem decreti in provinciali conventu facti suspendere jubebantur. Dicebant enim Civitates sibi vectigalia vini & cerevisiæ ex longa præscriptione competere, fore autem, ut si novum vectigal imponeretur, minuerentur, atque ita jure quæsito sibi præjudicium fieret. V. HVGIO *d. tr. c. 4. §. 34.*

§. XXIII.

§. XXIII.

Facta ita consultatione ordines collecta vota curiatim exponunt, expositaque, si omnium trium classium vel duarum saltem major pars consenserit conjunctim, sin discordent seorsim ad Superiorem deferunt. Si tunc idem placet Illi, res confecta est; sin minus, tam diu replicando, triplicando, quadruplicando &c. inter se disceptatur, donec vel territorii Dominus in statuum provincialium, vel hi in Ejus sententiam concedant SECKENDORF. *d. c. §. II.* Quæritur autem hic, num membra alicujus collegii se pacto obligare possint, ne ea, quæ in deliberationem venerunt, alteri enuncient? & quoties tale pactum neque dolo malo, neque adversus leges, seu utilitatem publicam factum est, illud valere existimamus *p. l. 7. §. 7. ff. d. pact.*

§. XXIV.

Quod ita in commune placuit, in scripturam redigitur atque sigillo & subscriptione Imperantis corroboratur, cujus nomine quoque sub titulo *recessus provincialis Landtags Abschied* vulgatur, qui tunc legis vigorem habet. Datur autem cuique statuum classi hujus recessus unum exemplar, quod in *denen Brief-Verwahrungen der Land-Stände*, alterum vero in *des Herren Cansley* asservatur. SECKENDORF, *d. tr. c. p. 2. c. 4. §. 12.* Solet etiam aliquando Dominus regionis *litteris reversalibus revers-Briefen*, cavere statibus, quicquid annuerunt præjudicio in posterum non fore, quarum tanta est vis atque ob-

obligatio, ut ab his principes recedere haud possint. V. MYLER, *nomolog. c. I. sqq.* LYNCKER, *d. disp. c. ult. §. f.* Tandem finita leffione Princeps seu Ejus nomine Commissarius omnes ad recessus observantiam adhoratur ac ulterius paternam providentiam erga patriam pollicetur, & tunc status cum venia Superioris iterum discedunt, sine qua enim nec finitis comitiis, nec alias ob causas durantibus adhuc illis a loco comitali recedere ipsis liberum est.

§. XXV.

Denique quæritur, cujus sumtibus diæta provincialis agenda sit? & distinguendum esse putamus, utrum in ea agatur causa totius reipublicæ, & tunc æquum est, communi provincialium subditorum, sumtu eam fieri, es wird deswegen eine extraordinaire Beyhülffe ausgeschrieben; an vero tantummodo ipsos status provinciales negotia ibi pertractata concernant, quo casu hi propriis sumtibus vivere debent. Alibi tamen regionis dominus suppeditat impensas.

§. XXVI.

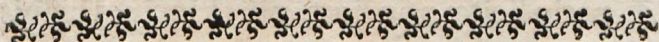
Ex decreto in comitiis facto proceditur adversus subditos, vel per modum executionis, vel per modum actionis. Per modum executionis proceditur, quando subditi e. gr. ad exsolvendas collectas in comitiis promissas 1) per multam pecuniariam coguntur vel 2) per personæ custodiam, 3) per pignoris capionem in quavis re mobili, exceptis instrumentis rusticis & mechanicis l. 7. & 8. C. que res pign.

pign. obl. 5) per arrestum & 6) per distractionem bonorum, ubi tamen, ut illa valeat, certa requisita observanda esse Dd. ad l. 2. C. *si propt. publ. pens.* tradunt v. BRVNN. *Comment. ad d. l.* Remedia, quæ per modum actionis adversus subditos expediuntur, sunt vel personalia vel realia. Ad illa refero 1) conditionem certi ex conventionem publica 2) conditionem ex lege. Ad realia pertinet 1) actio confessoria utilis, quæ datur contra eum, qui se a decreto comitali immunem esse dicit. 2) Actio hypothecaria ratione collectarum solvendarum, una cum privilegio prælationis in concursu creditorum. l. I C. *si propt. publ. pens.* BRVNN. *ad d. l. n. 5.* dissent. Scabini Jenens. apud RICHT. *tr. d. conc. cred. disp. 5.* Adversus tertium juris territorialis turbatorem seu invasorem prodita sunt etiam tam petitoria, quam possessoria remedia. Hæc sunt 1) vel momentanea, quæ præcipue locum habent, ubi metus armorum subest, quo casu summarie, cui momentanea possessio adjudicanda sit, cognoscitur, vel 2) ordinaria & quidem a) adipiscendæ, ut quorum bonorum b) retinendæ, scilicet uti possidetis, quæ mandata de non amplius offendendo seu turbando in Camera imp. operantur c) recuperandæ, ut interdictum unde vi, item ex can. redintegrandæ 3) q. I. Petitoria sunt actio injuriarum & confessoria. Inter remedia, quæ statibus provincialibus contra Principem territorii vel alios constat competunt refero 1) actionem negatoriam, quæ competit illi, qui se in libertate aliqua fundat 2) actionem præjudicialem v. WILDVOGEL *d. disp. §. 71. sqq.*
§. Ult.

§. Ult.

Hæc sunt, quæ proinstituti ratione de præsentem materia publico examini subicere placuit. Plura nobile hoc argumentum sibi postularer, plura etiam meditatæ sum, sed hac vice mihi per alia impedimenta longiori esse non licuit. Deo T. O. M. in cuius nomine hoc negotium suscepi, immortales exsolvo gratias pro collata sua in me benevolentia, quod studiis meis hæctenus exalto benedicere, eorumque cursum ad præsentem usque metam benigne dirigere voluerit. Fac, ut omnes conatus mei in Tui, Summe Deus, honorem, Patriæ atque Academiæ hujus emolumentum, familiæ & proprium commodum vergant.

F I N I S.

Corollaria.

I.

Summum bonum, nisi simulanimæ immortalitas statuatur, concipi non potest.

2. Non solum ad intellectum LL. facit præter humanitatis studium philos. practicam

G

toto

toto pectore hausisse, sed & in tritura forensi usus hujus disciplinæ sese quotidie exferit, sic v. gr. ex doctrina de temperamentis ac sedula naturæ humanæ contemplatione patet, utrum potius stupratæ agenti juramentum suppletorium, quam reo stuprum, sed non tactum libidinosum neganti, purgatorium injungendum sit.

3. Quamvis verum jus regium i Sam. 8. v. II. statuatur; male tamen regna in patrimonio vel usufructu esse dicuntur.
4. Usuræ quantumvis jure divino non prohibeantur, tamen ultra quincunces in Imperio licitæ non sunt, nisi Principes in suis provinciis majores introduxerint.
5. Non iniquum nec defuetudine inumbra- tum est Romanorum, adjudicantium domino istius fundi, cum quo coaluit avul- savi fluminis planta terraque, placitum.
6. Leges divinæ positivæ universales, quoad statum hujus vitæ temporalis præter mo- rales seu naturales non dantur.

7. Po-

7. Polygynia cum ex Catholicorum principiis gravius sit crimen adulterio, in C. C. C. art. 121. poena capitali coërcetur. Quia tamen jure divino non prohibetur, Status Imperii non obligat.

8. Præter adulterium & malitiosam desertionem etiam aliæ a Principe statui possunt divortii causæ.

9. Matrimonium cum defunctæ uxoris sorore Principis dispensationi subjacet.

10. Henricus IX. Rex Angliæ Catharinam, filiam Ferdinandi Hispaniæ Regis, viduam Arturi fratris sui, ex prætensa ratione, quod illud matrimonium sit contra jus divinum morale, repudiare non poterat.

11. Dolo non caret promittens, qui reservationibus mentalibus utitur cum detrimento proximi.

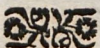
12. Juramentum dolo elicitedum non obligat in conscientia nec indiget relaxatione; metu vero extortum jure subsistit, sed per exceptionem invalidatur.

G 2

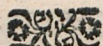
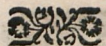
13. Bro-

13. Brocardicum jur. can. *omne juramentum, quod salva salute aeterna servari potest servandum est*, in actibus jure civili invalidis, quoties de utilitate publica agitur, male applicatur.
14. Actio injuriarum Christianismo non repugnat.
15. Subditus alio demigraturus attineri & citra meritum, religionis solummodo causa, expelli nequit, nisi pacto, vel consuetudine aliud sit introductum, uti per *Pac. Osn.* subditus protestantium religioni addictus & vice versa Catholicus, qui nec publicum nec privatum suæ religionis exercitium An. 1624. vel in Palatinatu inferiori An. 1618. habuit, a diversæ religionis domino territoriali emigrare jussus tenetur, quod tamen inter Protestantes ad invicem consideratos non obtinet.
16. Princeps suæ religioni addictis, salvis LL. fundamentalibus liberum religionis exercitium, licet in dicto anno decretorio illo fuerint destituti, concedere potest.

17. Rex

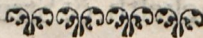
17. Rex Romanorum indubitatus Imperiū successor est, & vivo Augusto etiam habet majestatem, quæ tamen interim suspensa est.
18. Testamenta tum quoad substantiam quam quoad solemnitates juris civilis sunt.
19. Tortura falso injustitiæ & iniquitatis in-
cusatur.
20. Vera praxis sine solida juris theoria non datur.
21. Actio pignoraticia neque de jur civ. neque can. contra tertium datur possessorem.
22. Maritus uxoris minorennis curator non est.
23. Etiam in processu summario interrogatoria sunt admittenda.
24. Pervulgatum: *Krumbstab schleust niemand aus*, falso tribuitur foeminis successio in feudo ecclesiastico.
25. Vasallus ob feloniam feudo privandus, fructus ante sententiam privatoriam latam perceptos restituere non tenetur.
26. Si dominium plenum sub lege fidelitatis conceditur, feudum hoc casu superesse male statuunt Finckelth. & Struv. 27.

-
27. Emphyteusis a jure libellario non distinguitur.
28. Feudum in dubio nec antiquum nec novum præsumitur, sed pro possidente præsumtio est.
29. Si vasallus cum consensu domini feudum creditoribus suis obligans nullis descendantibus relictis decesserit, dominus, ad quem feudum revertitur, tenetur satisfacere creditoribus non quoad sortem duntaxat pecuniæ debitæ, verum etiam quoad usuras, nisi adjecta certæ quantitatis taxatione consenserit.
30. Meliorationes in feudum factas hæredes allodiales tollere possunt; si vero eadem fuerint necessaria & facile refundi possint, integræ recipiuntur.
31. Jus gentium a Jur. Nat. distinctum non datur.
32. Legatus quidem sanctus sed in loco, ubi diliquit, impunis non est.
33. Tutela non est Jur. Nat.
34. Jus Romanum tanquam jus scriptum in germania obtinet, & pro eo præsumitur, donec abrogatum probetur.
35. Possessio non est species juris in re.
36. Filius familias consensu Patris de bonis adventitiis extraordinariis non potest testari.

E R R A T A.

- P. 18. lin. 4. lege 201. lin. 9. romanos. P. 19. l. 23. seu. P. 20. l. pen. occurrente. P. 22. l. ult. in hanc. P. 26. l. 22. secunda. P. 38. l. 4. regalib. P. 40. l. 24. post v. damno adde noxia. P. 41. l. 1. lege commercia. P. 42. l. 6. art. 5. §. 33. l. 23. Wucherich. P. 44. l. 6. Lünig. Cætera B. L. supplebit.

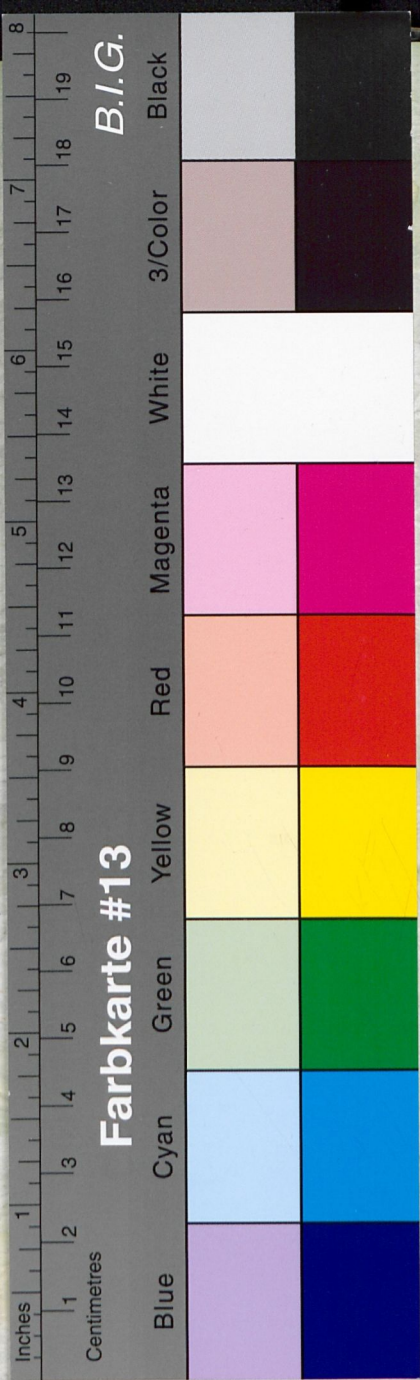

05 H 650

ULB Halle 3
004 217 063

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA
DE
COMITIIS
PROVINCIALIBUS,
VULGO

Sand = Sagen,

QUAM

APPROBATIONE FACULTATIS JURIDICAE
SUB MODERAMINE

MAGNIFICI DOMINI RECTORIS

FRIDERICI ULRICI PESTEL,

J. U. D. EJUSDEMQUE PROFESSORIS PRIMARII
MORALIUM VERO ORDINARII,

PRO LICENTIA

SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES ET PRI-
VILEGIA DOCTORALIA OBTINENDI

PUBLICO

EXCELLENTISSIMORUM DN. PROFESSORUM OMNIUM ORDINUM
EXAMINI SUBMITTIT,

DIE XXVII. OCT. M DCC XXXII.

IN AUDITORIO MAJORI,

AUCTOR

PHILIPPUS BECKER, RINTELIO-SCHAUMBURGICUS,

P. T. COMIT. SCHAUMBURG. RECEPTOR.

RINTELII

TYPIS JOHANNIS GODOFREDI ENAX
ACADEMIAE TYPOGR.